

ČAJ

Pro chvíle pohody

LEDEN 2024

Časopis Autorů Jičínska

Zde leží Jiří Wolker, básník,
jenž miloval svět
a pro spravedlnost jeho šel se bít.

Dřív než moh' srdce k boji vytasit,
zemřel – mlád dvacet čtyři let.

Jiří WOLKER

208

Vážení čtenáři,

v lednovém ČAJi si připomeneme
100. výročí úmrtí básníka Jiřího Wolkera.

Jeho tvorba je dostatečně známá, ale přesto jsem si dovolil připomenout aspoň několik básní z jeho nezapomenutelných sbírek.

O rozhovor jsem požádal kozojedského básníka **Václava Teslíka.**

Rozhovor s ním jsem dělal již před téměř třinácti lety,
a tak bylo dost důvodů zeptat se, co je u něj nového.

Trochu si posteskl: „**Poezie z našeho života mizí asi stejně tak
jako selský rozum! (Posereme se z blaha!)**“

Jeho báseň **Naléhavé** zastupuje regionální tvorbu.

V závěru příkládám další pokračování mých vzpomínání:

**Paměti o počátcích organizovaného (ne zločinu) psaní
na Jičínsku po roce 1990.**

Příjemný vstup do nového roku 2024 přeje
Váš Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č.208, leden 2024, ročník XXIII

Vydáno 5. ledna 2024 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

HOST ČAJe:

Jiří WOLKER

Narození 29. března 1900

Úmrtí 3. ledna 1924

Jiří Wolker byl český básník, představitel tzv. proletářské poezie. Vystudoval gymnázium v rodném Prostějově. Rod Wolkerů pochází z předměstí Prostějova, kde žil Jiřího praděd Martin Wolker. Martinův syn Karel se zde živil jako kožešník a vnuk Ferdinand (* 1873) bydlel již v samotném Prostějově. V roce 1899 si Ferdinand vzal za manželku Zdenu Skládalovou (1879–1954), dceru svého firemního společníka a prostějovského měšťana Jiřího Skládala. Později se stal bankovním úředníkem. Ferdinandovi a Zdeně se v březnu 1900 v domě č. 22 narodil syn, který byl pokřtěn jako Jiří Karel.

Do dvaceti let trávil prázdniny u prarodičů v letním sídle rodiny Skládalových ve vile Bellevue na Svatém Kopečku u Olomouce, kde složil nejvíce básní v období mezi květnem a srpnem 1918.

V roce 1919 začal studovat v Praze práva, navštěvoval i literární přednášky Františka Xavera Šaldy a Zdeňka Nejedlého. V Praze pobýval do června 1923. V roce 1921 vystoupil Wolker z římskokatolické církve. Od roku 1921 byl členem prostějovské pobočky KSČ. V letech 1921–22 byl členem Literární skupiny a 1922–23 Devětsilu; v obou případech byl důvodem jeho odchodu nesouhlas s vývojem a politickou neangažovaností.

V dubnu 1923 mu byla zjištěna tuberkulóza. Od června do prosince téhož roku se léčil ve Vysokých Tatrách, v Tatranské Poliance a na chorvatském ostrově Krk; nakonec byl smrtelně nemocný převezen domů, kde za několik dní zemřel. Je pochován na městském hřbitově v Prostějově.

Jeho nejvýznamnější sbírky jsou *Host do domu* a *Těžká hodina* – jeho nejvýznamnější sbírka, obsahuje nejtypičtější básně proletářské poezie.

(Fota k tématu Václav Franc za pobytu v Prostějově – busta na rodném domě, vila Bellevue na Svatém Kopečku u Olomouce, socha Jiřího Wolkeru v prostějovském parku).

JIŘÍ WOLKER

POKORA

Stanu se menším a ještě menším,
až budu nejmenším na celém světě.
Po ránu, na louce, v létě
po kvítku vztáhnou se nejmenším.
Zašeptám, až se obejmou s ním:
„Chlapečku bosý,
nebe dlaň o tebe opřelo si
kapičkou rosy,
aby nespadlo.“

POŠTOVNÍ SCHRÁNKA

Poštovní schránka na rohu ulice,
to není nějaká leccjaká věc.
Kvete modře,
lidé si jí váží velice,
svěřují se jí docela,
psaníčka do ní házejí ze dvou stran,
z jedné smutná a z druhé veselá.
Psaníčka jsou bílá jako pel
a čekají na vlaky, lodě a člověka,
aby jak čmelák a vítr je do dálek rozesel
— tam, kde jsou srdce,
blizny červené
schované v růžovém
okvěti.
Když na ně psaní doletí,
narostou na nich plody
sladké nebo trpké

ŽNĚ

Slunce je veliký básník
a napsalo krásnou báseň
zlatým perem
na naši zem.

Muži bez kabátů,
ženy s červenými šátky,
děcka na mámině sukni
přes celý den
jen

čtou a čtou a čtou.

Na kopečku nad polem
také já chci říkat tu báseň,
volat,
aby stařecci v dědině až na práh vyšli
a slyšeli, co slunce napsalo,
ale slova jsou tak veliká,
že neprojdou mými ústy,
a jen cítím, že jsem:
klas v řadě,
písmeno,
vykřičník!

HÁJ

Až jednou se ožením,
budu mít dvanáct synů,
dvanáct synů jako dvanáct bříz.
Má žena v nich jako bílá kaplička v zeleném háji zmizí
a já budu před ní klekátkem mechem obrostlým.
Vnučky-družičky budou na mě klekat,
modlit se čistýma očima,
a až se zšeří,
Pán Bůh bude chodit k nám na večeri.

ODJEZD

Krajina okolo nádraží
každý vlak do dálky odváží
a proto ta krajina v očích svých chová

bludný žal cizince bez domova.
Z vysoké stanice ve skalách nad přístavem
odjedu také a proto smuten jsem.
Možná, že na dně kufříčku
moře mám schováno v lastuře,
možná, že v růžích dvou červených
lásku mám schovanou nahoře,
kdybych však v tento čas je uchopiti chtěl,
tož bych je nespatrił, tož bych je nenašel.
Bakarské nádraží,
vlak ještě nepřišel, — noc mě už odváží
v černých svých vagónech, jimiž hvězdy v pochod tlukou.
Nelíbej, milenko, toho, kdo tu už není!
Ve chvílích loučení jsme dávno rozloučení
a ten, kdo sbohem dává, — nedosahuje rukou.

ZAMILOVANÝ

Chudý přišel k vám,
byl jsem to já sám.
Slečno, co mi dáte z bohatství svého,
červenými rty a bílými prsy uzamčeného?
Na ulici je bláto
a v srdci hlad,
člověk musí mít někoho rád,
člověk je sám;
ztratil se mezi lidmi.
Stojím, stojím,
slova si nevystojím,
které bych, ženo, ti položil do dlaně
prostě a oddaně,
tak jako maminka klade na stůl
talíře k večeři.
Chudý si s bohatým nevěří.
Taková krásná byla,
dívala se a neviděla.
Hrozně zlaté oči měla,
jako dvě zlatnické výkladní skříně,
křičící
na žebráckou a loupežnickou ulici.

MOŘE

Na břehu ostrova Krku, na břehu z kamení
moře jsem hledal celých šest smutných dní
a moře jsem nenašel, — viděl jsem ptáka jen,
co zvlněnou perutí odlétal celý den,
by zvečera na měsíc sedl a z něho znavený
písničkou stříbrnou pad mezi pobřežní kameny,
písničkou mámivou, jež namlouvala mi,
že pták ten moře je s modrými vlnami,
že stačí po světě jak po lučině jít,
že abys uviděl, se stačí zrakem zpít.
Na břehu okna hotelu tiše se otvírala,
za každým oknem bledá dívka stála
a každá dívka ta, jež vprostřed noci snila,
své moře stvořila, aby je utopila
do chorých očí svých, jimž v sklené bání hvězd
svět není chlebem už, že lahvi s lékem jest.
Ty oči viděl jsem, ta moře viděl jsem
a přece zůstal jsem slepcem a cizincem.
Nestačí mlha pěn a ze snů příboje,
já chtěl jsem poznat víc, chtěl znát jsem to, co je,
to moře skutečné, jež se mnou i beze mne bije
v skalnaté útesy hor a břehy Dalmácie.
Na břehu ostrova Krku, na břehu z kamení
moře jsem hledal celých šest smutných dní
a moře jsem nenašel, neboť svět cudný je
a rukám rozměklým tělo své ukryje
do kulis barevných, do rakve malované,
zatím co na místech světlejších z mrtvých svých vstane.

Teprv dne sedmého, kdy nad městem zvon zněl,
já opilec z vlastních svých očí jsem se vypotácel,
ne užco lázeňský host, — jak dělník v neděli
jsem městem se potloukal sdílný a veselý.
A proto večer v hospodě u mola
skutečné moře jsem uzřel kol dokola,
když přes stoly dubové hleděl jsem do tváří
vám, námořníci, barkaři a rybáři,
vám, bratři uzlatých pěstí, co v trikotu roztrhaném
nosíte bouře a pohody a celou tu zem,

vám, dělníci věční, sluncem propálení,
kteří tu stavíte moře a jste z něho vystavění!

Zahrej, chraplavý aristone, ptáku mi nad jiné milý,
zde tančí všechna moře s pěti světadíly
a nejšťastnější já, jenždo srdce tance všech byl přijat jsem,
mozoly obrůstám jako strom ovocem,
jsem námořník, barkař a rybář, jsem dělník z přístavu,
v tisíci lodicích proplouvám moře a ještě je proplavu,
ne jedněma, tisíci rukama moře se zmocňuji,
ne jedněma, tisíci rukama moře buduji.
Zahrej, chraplavý aristone, ptáku mi nad jiné milý,
svět jsou jen ti, kteří jej živí, by z něhožtívi byli,
moře jsme my, dělníci zvlněných svalů, cizí i zdejší,
my, skutečnost jediná, skutečnost
nejskutečnější!

BÁSNÍKU, ODEJDI!

Básníku, odejdi!
Zahoď vše — jen s rýčem se vrať
a přerýj ten lán od hřbitova k
obzoru!
Zvečera nasej tu lásku a pokoru,
aby se urodilo ráno zlaté a zářící,
jemuž by scházeli básníci,
protože všichni lidé
by dovedli plakat a zpívat.

Poezie z našeho života mizí asi stejně tak jako selský rozum! (Posereme se z blaha!)

ROZHOVOR - VÁCLAV TESLÍK

Rozhovor s básníkem Vaškem Teslíkem jsem dělal pro červnové číslo ČAJe č.57 v červnu 2011. Od té doby se mnohé změnilo, a tak jsem Vaška požádal o rozhovor.

*** V lednu 2024 si připomínáme sto let od úmrtí Jiřího Wolкера. Víím, že tvůj oblíbenec je spíše František Gellner, na něj taky dojde, ale co ty a Wolker?**

Máš pravdu. Wolкера jsem v mládí četl jednou a od té doby jsem se k němu již nevracel, necítil jsem potřebu. Ovšem jeho *Smrti se nebojím/smrt není zlá/smrt je jen kus života těžkého/co strašné je, co zlé je, to umírání je*, ano, to je Wolkerova životní pravda, kterou musel sám prožít a kterou nám předal, aby i se mnou zůstala na celý život. Snad jsem ji zůstal dostatečně věrný, a pokud je to možné, snažím se ji předávat i dál.

Co tím mám na mysli? - Je to jednoduché, není třeba slabšího zběsile trýznit a trýznit až pro svou radost z trýzně druhého a ztěžovat mu život svou hloupostí škůdce.

Obyčejný chov králíků je pro mne stále ještě potěšením, vždy dávám pozor

na to, aby jejich odchod na onen svět nebyl Wolkerovou trýzní, kdy smrt si dává na čas. - Vím, že to zní hloupě, dávkou pošetilého primitivního cynika, tedy blba, srovnávat utrpení člověka s možným utrpením králíka, ovšem nevím, zda se v případě živé cítící bytosti nejedná o podobnost tak hlubokou, že je lepší být obyčejným blbem než samozvaným ochráncem lidských práv, míru, či práv králíků. - Mé životní zkušenosti mi napovídají, že samozvaní dnešní ochránci všech práv často znamenají více dlouhého umírání a tedy i více kruté bolesti.

***Prošel jsem si v souvislosti s přípravou lednového čísla ČAJe sbírky Host do domu a Těžká hodina a zjistil jsem, že ve Wolkrovi se dá stále ně co objevovat. Máš to podobně, když se vracíš ke sbírkám, které jsi četl před lety?**

Bohužel, já jsem se přestal v podstatě vracet, a ti, kteří mne mají rádi, jdou se mnou a já jim na svých cestách v duchu naslouchám.

Ne snad, že by se mi někdy nechtělo, ale jsem zřejmě poněkud opotřebovaný a zasycený. Občas si ještě čtu z Bible, ta má pro mne stále opravdovou přitažlivost a třeba takový Kazatel, ano, ten mne vždy chytí. Jinak mé pokusy číst dnes již rychle končí, neb při čtení často usínám.

Z poezie jsem v poslední době četl pouze verše tvé, přijdou mi fajn i díky tvému humoru a ty, podle mého názoru, právě prožíváš svůj zlatý poetický věk, dál jsem si užil verše Věry Kopecké určené dětem, jsou opravdu příjemné, a nesmím zapomenou na poetické zrození Ilony Pluhařové, její Labutí variace ..

Chtěl bych se vrátit ještě někdy, ale myslím, že už to nebudu zvládat, třeba k takovému velkému jménu jakým je Odysseas Elytis, Otokar Brezina, Vladimír Holan (Noc s Hamletem) či ke své milované Romanci pro křídlovku Františka Hrubína.

***Před lety jsi řekl, cituji: *Jsem špatný či vlažný křesťan s mnoha hříchy, Boha mám rád, snad mi odpustí.* Vím, že jsi se angažoval třeba kolem Noci kostelů v kostele sv. Václava v Kozojedech. Myslíš si, že jsi stále vlažný křesťan?**

To, co jsem před lety řekl, stále platí. - Jsem stále člověk, který se občas hněvá způsobem, kdy výbuch nakonec rozmetá, vše pracně zbudované.

Byť má tento hněv i třeba své opodstatnění, většinou jde o záležitost zbytečnou, která může mít lepší řešení.

Na druhou stranu, v mládí jsem měl rád lidi, dokonce mohu snad říci, že jsem je i miloval, dnes jsem tuto lásku poněkud ztratil ve smyslu ...

Poznal jsem mnoho nepochopení, jsem toho docela sytý, konečně, když už jsem konečně přiznal, že jistá vysvětlování bývají zbytečná a často i ke

škodě.

Ve filmu Kmotr drží kněz v ruce kámen a říká Michaelu Corleonemu, parfrázuji: Křesťanství omývá lidské srdce jako voda tento kámen už dva tisíce let, ale stále, stejně jako voda do tohoto kamene, do srdce lidí neproniklo.

A tak mne občas dostihne chuť spíše provokovat, než pokorně milovat, pak se chovám třeba záměrně povýšeně či jinak hloupě. Takže jsem stále vlažný křesťan, občas se svým hněvem a občas se svou provokující povýšeností.

Kdepak, nádhera 13. kapitoly Prvního listu Korinským jde stále přede mnou, ale já se svou klopýtavou chůzí ji ne a ne dostihnout, a dnes se mi dokonce zdá o něco více vzdálená nežli byla včera.

***Nechybí dnešním lidem víra nebo něco, v co by mohli věřit?**

Pokud máš na mysli víru křesťana, obávám se, že tuto kapitolu má západní civilizace již za sebou, že v ní nakonec neuspěla, a tím je předznamenán její úpadek.

Golem naší civilizace přišel o svůj šém, šém se někam odkutálel. Když dnes navštěvují prázdné kostely ještě stále dechberoucí s jejich blednoucí výzdobou, zdá se mi, že sami s lehkou pošetilostí uvolňujeme místo pro mladší náboženství našeho Boha, kterým je Islám.

Dnešním lidem víra nechybí, pokud ji budeme vnímat jako něco povrchního, tak zde víra bezesporu je, ovšem ne víra tvořivá, navrch má pošetilá víra: Nevaž se, odvaž se! Prostě konzumuj, jak velí sám Moloch konzumu, kterým je Reklama – nejlépe před večerníčkem, či před zprávami o válkách o utrpení lidí.

Myslím, že není nutné být přímo věřící křesťan s nedělní návštěvou kostela, ale nezájem o kulturní dědictví, které zatím přebývá v kostelích (dokud nespadnou), to je dar našemu úpadku.

Můžeme říci, že máme nakonec dnes smůlu, že někteří zástupci obcí nejsou natolik „osvícení“, že si svou nečinnost či činnost velmi slabou ani neuvědomují, a co je nejzajímavější, dávám z vlastní zkušenosti, když řekneš: „Ale vždyť ten kostel spadne!“ dostaneš od představeného Vikariátu Jičín či od vedení Správy majetku z Biskupství Hradec Králové odpověď: „Tak ať spadne.“ a ještě se při tom smějí.

***Možná už senilním, ale když slyším *Kde domov můj*, začínají se mi drát slzy do očí. Je to normální nebo cítíš z té hudby a slov taky něco víc než jen z obyčejné písně?**

Máš naprostou pravdu! Vždyť, kdyby to byla obyčejná píseň, tak by ji naši předci nevybrali, aby se stala naší hymnou. - Vždy mne velmi „dojímá“ snaha některých jedinců, rádobý novátorů, s touto písní cosi „skvělého“

provést. Já jsem vyznavač tradice.

Ještě doplním, že někteří hloupí „mužní“ jedinci pohrdají svou zemí, nechťejí se k ní hlásit, nu což, jak se říká: „Osel zůstane oslem a pařez pařezem, nestane se lvem.“ - Z druhé strany někteří hloupí „mužní“ jedinci mají ústa plná vlasti, ovšem skutek utek, zůstává často jenom u proklamací, zběsilého mávání vlajkou a velkohubých výkřiků, kdy skutek dávno utek.

***Často si říkám, že poezie z našeho života mizí. V novinách či časopisech se neobjevuje, při svatbách je sice nějaký ten veršík na oznámení, stejné je to i na parte, ale neměla by poezie k nám víc promlouvat? Pamatuji se, jak jednou strejdovi na pohřbu recitoval smuteční řečník báseň Miroslava Floriana *Kdybych měl tolik životů a byla to síla*.**

Poezie z našeho života nutně mizí, tak jak se zplošťuje schopnost našeho vnímání, kdy moderní vymoženosti formují náš úhel pohledu, který bývá ponejvíce přítelem slepoty. To by bylo asi to základní.

Z druhé strany je z de nový úhel, který více a více odkrývá, jde do hloubky, která se může pro většinu očí stávat už nedohlednou. Já to vnímám asi tak - když dnešním fotoaparátem dokážu i já zachytit třeba modráska způsobem dříve nemožným, kdy se pro mne objeví majestátnost, forma jeho barev jakoby v jiné dimenzi, fascinujících krajin jeho obrvení atd.

Je tedy dobré mít asi dar někde uvnitř naší mysli, dar velkého rozlišení „našeho fotoaparátu“, ale především prvotně prožívat fascinující setkání třeba s modráskem svobodně poletujícím, nikoli fotografickým zachycením prchavého okamžiku, to je už záležitost přece jenom trochu jiná, zdá se mi, že druhotná.

Poezie z našeho života mizí asi stejně tak jako selský rozum, to je podle mne poněkud varující projev oteplování našeho vnitřního klimatu, řikejme mu třeba Duše.

Poezie se dá prožít i v přírodě, o čemž svědčí tvoje slova, cituji: *Mým domovem je ovšem vesnice, v polích chrám Boží oblohy a denní mše vod, větrů, skřivanů, štiplavého prachu a žňového potu. Mám to podobně, stačí vyjít za vesnici a dívat se. Stále tě inspirují velké širé rodné lány?

Rodné lány jsou pěkné, když se něco nepovede a když ony rozkvetou vlčím mákem nebo chrpou, to mám rád, byť jsem je coby agronom celé období „rostlinolékaře“ z polí vyháněl.

No a vidíš, třeba skřivánky dnes abys pohledal, prý je vyhubily pesticidy, já se však obávám, právě jako člověk, který se celý život pohyboval venku v polích, přilehlých cestách, různých zákoutích remízků atd., že jim největší ránu uštedřilo přemnožení dravců, způsobené jejich ochranou, a to jak naši,

tak tou naší evropskou.

Z krajiny se už před mnoha lety začal vytrácet hospodář, ale dnes na tom nejsme o mnoho lépe, dnes ho nahrazují především různá nařízení, která vznikají v mysli těch, kteří nevnímají chrám Boží oblohy (bez skrivanů), neznají štiplavý prach a žňový pot, ale sami se stali štiplavým prachem a potom myslí, ve které se nic kloudného neurodí.

Jsmo potom okouzleni tím, jak nad polem poletí dron a vše zachytí! Ale nejsme potom jenom naivkové, kteří chtějí hospodáře zbavit poezie, udělat z něj robota v zájmu pokroku, který bude celý den mačkat jenom „čudlíky“ v kanceláři a posílat blesková hlášení kontrolnímu úřadu.

Můj bývalý soused, který říkával, že je ještě z předválečného materiálu a že je chráněn památkovým úřadem, mi jednou povídá: „Posereme se z blaha.“

***Navážu tvým oblíbeným básníkem Karlem Tomanem, cituji: „*Kdo тихо miluješ a samotu/ a v lesích hlubokých a v míru sněžných polí/ nasloucháš rytmu života,/ zde někdy neslyšíš/ hlas hlubin?*“ Co na Tomanovi obdivuješ nejvíc? Objevil jsi ho už v mládí?**

Poezii mi objevili tzv. Anarchističtí buřiči. Než jsem je poznal, poezii jsem „chytře a zdařile“ přehlížel, tak jak to v mládí člověk rád činí, než přijde nějaký náraz, který v nevědomých hlavách rozsvěcí.

Ano, Toman i Gellner, to byl pro mne náraz, kdy jsem najednou viděl muže, kteří veršem otvírají okna, aby se vyvětralo.

Z jistého úhlu pohledu se zdá být poezie Tomana dnes možná zastaralá, jednoduchá, nehodná pozornosti. Já však tento pohled nesdílím, vznikala v době, kdy se ještě žilo (byť třeba velmi těžce), a dnes se spíš přežívá. Toman na svých cestách život vnímal silně a krásně – i rozumím tomu, proč se dnes mnohým přežívajícím kritikům jeví jako příliš prostá, už život necítí tak ostře.

Víš, lidé, kteří neprošlapou svět po svých, často vnímají svět i život po svém, nestačí jim svobodný let modráška, svobodný let Karla Tomana tedy i malého Antonína Bernáška, vnímají možná momentku se vši provokující bizarností, ovšem je to jenom statická poloha, a k těm Tomanovým hlubinám přináleží, myslím, právě těžce uchopitelný lehký let motýla, který vynáší na světlo i hlas hlubin.

***V letošním roce uplyne 110 let od smrti Františka Gellnera. Přesné datum úmrtí neznáme, víme jen, že se kolem 13.září 1914 ztratil na haličské frontě a byl prohlášen za nezvěstného. Kdy jsi Gellnera pro sebe objevil ty? Bylo to ve škole?**

Bylo to někdy na podzim roku 1983, díval jsem se na inscenaci Radosti života, Gellner ve skvělém podání Jiřího Štěpničky.

Tehdy už jsem byl pod vlivem, tedy zatím jenom jeho básní, básní Přetékající pohár a Všichni mi lhali. Jako by obě básně otvíraly dveře do světa, tehdy ještě tušeného, časem v běhu života pouze s mírnou nadsázkou plně odkrytého.

Ten mládenec zřejmě asi ještě zcela nevěděl, ovšem přesně vytušil pravdy, které vyřkl, a to pravdy takové, které jsou stále platné.

***Máš v Gellnerovi stále co objevovat a čerpat sílu i dnes?**

Ač jsem již mírně zestárnul, baví mne tak jednou za rok se ke Gellnerovým pravdám vrátit. Je to stále živé. - Autsajdr poezie stále žije i přezívá vážené mistry.

A co se týče čerpání sil a objevování, už ne, ovšem obecně, již velmi málo čtu, to už jsem asi říkal, a básničku jsem v tomto roce napsal pouze jednu, a to ještě z donucení dobou.

***Žijeme v době covidů a válek. Na druhou stranu já byl v covidové době nebývale plodný jako autor. Co tobě covid vzal či přinesl?**

Asi poznání jak je i moderní společnost prostá se všemi svými odborníky a vědci, kteří jsou asi stále pouze na okraji poznání.

Ten zmatek nad zmatek zasáhl celý svět a já jsem mu pochopitelně propadl také.

A farmaceutický průmysl, tedy Ti největší boháči světa se zaradovali, a chudí více zchudli a chudých přibýlo.

Svět (lidský) už zná a ví prý tolik, že dokáže hravě zničit sám sebe!

Volejme tedy vivat, hurá, už jsme skoro v cíli. Naše pýcha je smrtelným hříchem, proto dnes paní Smrt tak ožívá, jako kdyby byla blíž a blíž s každým naším slovem o hodnotách, jako by se nám už smála do tváře a říkala: „Ty pyšný, „výjimečně vyžraný spratku“ ...

***Jarmila Loukotková napsala román *Navzdory básník zpívá*. Francois Villon a jeho život je v něm rozsáhle popsán. Myslíš si, že i v dnešní době může poezie pomáhat či dokonce burcovat lidi?**

Myslím si, že popravdě poezie „nikoho“ nezajímá. To je ten pokrok.

Ale je dobré, že zajímá alespoň ty, kteří ji píší.

Na druhou stranu, je zde poezie opravdových mistrů - Hruška, Krchovský, Rudčenkova a další, kteří přece jenom osloví pár spřízněných duší. - A pak je zde poezie písničkářů, zpívaná, tu lidé ještě vyhledávají a těm nejlepším někteří slabší okatě závidí.

***Máš některé nové autory nebo sbírky, které tě nějakým způsobem oslovili?**

Bohužel opravdu nečtu, a z těch mladších, co jsem nahlédl, mne zaujala Klára Goldstein, a z těch starých Jan Haubert se svým Nouzovým stavem (to se smála i má sestra se švagrem).

***Zeptám se konkrétně, co třeba Petr Borkovec? Přiznám se, že to není moje krevní skupina.**

Petra Borkovce málo znám, ale co jsem zachytil mi přišlo zajímavé.

***Co třeba Roman Szpuk, ten by se ti mohl líbit? Či Petr Hruška, toho jsi vlastně už jmenoval, nebo Sylva Fischerová?**

Zase jsem se seznámil poskrovnu, bohužel Sylvu Fisherovou jsem nějak vynechal, omlouvám se, Hruška – k němu není co dodat, prostě Básník a Roman Szpuk - prostě Básník.

***Vím, že je těžké být prorokem, ale co třeba z dnešní poezie přežije do 22.století a dostane se do internetových čítanek nebo jak se tomu bude za sto let říkat?**

Když já si nejsem tím 22. stoletím vůbec jistý a navíc něco předjímat, předpovídat, by bylo od mé osůvky dosti troufalé. Mne postačí vědomí, že pro člověka coby výplodu přírody je poezie minimálně v ohraničeném okruhu duší přirozenou součástí existence, tedy bez ní – už žádné existence nebude.

A pak je zde poezie biblická, ta zaručuje přece její přirozenou stálost – Žalmy, Kazatel, Jób atd.

***Někdy si říkám, když čtu nové sbírky, že je tady nadprodukce. Bohužel je hodně grafomanů a kvalita pokulhává.. Vím, že píšeš málo. Myslíš si, že je možné napsat každý rok dvě tři nové kvalitní sbírky. Co ty na to?**

Ale nadprodukce je přece dnes přirozenou, byť pravděpodobně i nezdravou, součástí minimálně naší západní civilizace, tak proč by se měla vyhýbat poezii.

Dvě tři nové kvalitní sbírky každý rok u jednoho autora? No já nevím, zdali je to vůbec žádoucí.

Cituji: *Všichni mi lhali, všichni mi lhali,/ blázna si ze mne dělali./ Předemnou citem se rozplývali,/ za zády se mi vysmáli./ Tvůj oblíbený Gellner. Nelžeme si v dnešní době? Není už pouze jeden správný názor jako třeba v době covidové, kdy pokud člověk projevil odborné výhrady třeba proti očkování, byl považován za nebezpečného člověka pro společnost?

No jo, pořád blbneme, to znám z vlastní zkušenosti.

Problém je možná v té vědě a v tzv. rozvoji, kdy nás IT technologie začaly až ovládat, a tak máme tlusté děti atd. Dříve babičky říkaly: „Pan farář povídal!“, pak: „V rádiu říkali!“, pak : „Říkali to v televizi!“, a dneska: „Dyť je to na internetu!“

A jak říkával můj soused někdy už v devadesátkách, znovu opakuji: „Posereme se z blaha.“

No ovšem to nejhorší se stalo, bohužel, „díky“ válce na Ukrajině, kdy z veřejnoprávních médií mizí ti, kdo tam ještě včera měli přístup! - A tak místo odborníků s odlišným názorem k nám promlouvají spíše hysterky a ministři s bídným rozhledem.

Nejhorší je, že odborné záležitosti svěřené k tomu příslušným odborným institucím ovlivňují politici způsobem, kdy za pomoci médií a falešných argumentů přebírají moc nad demokracií, tedy tím popírají samu podstatu těchto odborných institucí, ale to už, mi kteří to pamatujeme, přeci dobře známe z dob, kdy stranická knížka měla často i sílu moci a kdy to podle toho taky vypadalo.

Dnes se opět začíná prosazovat politická moc tam, kde nemá mít místo, kde má vládnout člověk s příslušnou odborností. Tedy nadsázka: *Všichni mi lhali, všichni mi lhali,/ blázna si ze mne dělali./ Předemnou citem se rozplývali,/ za zády se mi vysmáli./* je dnes opět, víc než kdy jindy, platná.

Nedávno jsem se ve sborníku Střediska východočeských spisovatelů setkal s názorem prozaičky Ivy Tajovské, která psala, cituji: *Psát, alespoň pro mě, není odpočinek, ale nepsat je někdy ještě těžší. Jak to máš ty?

Já už jsem v pohodě.

Začali jsme Wolkerem, skončíme Wolkerem:, cituji: *Slunce je veliký básník/ a napsalo krásnou báseň/ zlatým perem/ na naši zem./ Možná nám chybí schopnost radovat se z maličkostí. Co tobě přináší radost?

Mnoho věcí a zajímavých příběhů, ale když mám něco jmenovat - tak třeba focení motýlů, vážek, sarančat a tak., kdy jejich svobodu s hlasem hlubin vyfotit nedokážu, tu mohu pouze zaslechnout, ale momentku s jejich krásou to lze.

Vašku, přeji hodně zdraví, pohody, štěstí a radosti ze života i tvorby!
Václav

Mým zájmem je nově mapování druhů, hlavně motýli a vážky,
vracím se do dob mládí, kdy jsem sbíral motýlky.
Ať se múza činí a fajn dny přeje Vašek T.

VÁCLAV TESLÍK NALÉHAVĚ

Ráno si pro nás přijde smrt – anebo až k večeru, o půlnoci.
Bude-li krásná jako malý modrásek, půjdu s ní rád.

Pokud však nebude mít líc vůně z okraje nektaru, který motýl pil,
odmítnu ji se slovy: Nejsem zde pro Tebe, ale jít musím.

.....

Všichni vy, kdo jdete na smrt dnes, zítra i v této chvíli, kdo jdete na smrt
v nesmyslných válkách pro potěchu ochránců všech práv ..

Vy všichni jste mu podobní.

O Vás rozhodli samozvaní spravedliví tohoto světa.

Ovšemže je i důstojná spravedlnost – žel právě těmto je cizí,
stejně tak jako vodoměrka hladině

Jaro 2023

Václav FRANC: VZPOMÍNÁNÍ

Paměti o počátcích organizovaného (ne zločinu) psaní na Jičínsku po roce 1990.

Část 8.

Přišel rok 2004 a s ním přípravy na 1. Jičínské poetické jaro, které se konalo ve dnech 21. až 23. května 2004. Bohužel pro mě se nakonec setkání rozplynulo, neboť jsem musel na operaci tříselné kýly. Ale jinak to bylo velmi vydařené setkání po všech stránkách. Ve dnech 21. až 23. května 2024 se v jičínské knihovně sešla bohatá sestava autorek a autorů nejen ze slovenského Martina, ale i zástupci literárních spolků či klubů a někteří solitéři z nejrůznějších koutů naší země.

Myslím si, že o tomto setkání jsem psal již dost, jen připomenu, že především díky Martinu Žantovskému vznikl sice drobný, ale obsahem zajímavý sborník ze setkání. Někdy trochu pozapomenutý. Jak řekla paní ředitelka Košťálová při jeho křtu, sborník bude stále připomínat květnové setkání. Výstava v galerii Radost celou aktivitu završila i vydařenou vernisáží, takže si diváci mohli akci připomenout v říjnu v rámci Měsíce české a slovenské vzájemnosti.

Účastníci 1. Jičínského poetického jara.

K dalším plusům musím připočítat uskutečněná autorská čtení v Libáni, Nové Pace pro důchodce, v Jičíně pro nevidomé a další čtení, kterých se zúčastnili třeba jen jednotliví autoři. Nelze opomenout čtení pověstí u kašny v rámci festivalu Jičín město pohádky a stmeláč u Prochora na počátku prázdnin.

Nejsou pouze akce společné, tj. LISu ale je třeba vzpomenout i sbírku poezie Josefa Jindry Bělení prádla, tradičního Jivínského Štefana, v kterém se zviditelňují naši členové, ale třeba i moji polívčičku - Řehečskou slepici poprvé se konala v jičínské knihovně, neboť v Úlibicích bychom se již nevešli), či aktivity Moniky Eberlové ve skupině Blue World .

To všechno, i když třeba ne pod oficiální hlavičkou LISu, tvoří náš obraz. Je dobře, že jsme se zúčastnili setkání v Martině, (pouze díky Pavlu Herbrychovi) a v Broumově, kde jsem zastupoval LIS já a získal kontakty na polské básníky ve Valbřichu a Nové Rudě.

Záporem bylo, že se odstěhovala Renáta Šťastná, se kterou jsme udržovaly kontakty přes maily. Vlastně udržujeme dodnes a občas si Renátu připomeneme třeba rozhovorem v ČAJi (https://ikobra.rehec.cz/pdf/caj/caj_145.pdf) . Mimochodem Renáta Šťastná vydala knihu o svém nemocném synovi **Ouva Tači aneb Skafocéfalie** očima a srdcem vyděšené matky (v knize popisuje operaci hlavy syna Ondry, následnou rekonvalescenci a všechny peripetie kolem), spolupracovala s portálem Kultura21 a dalšími internetovými magazíny.

Renáta Šťastná se synem Ondrou v Lysé nad Labem,
kde získala v roce 2006 ocenění.

Vydala povídkovou knížku **Srdcem a očima**, přinášející krátké povídky

inspirované životem. Zajímavým titulem je **Vzpomínkomat**, kniha kterou vydalo nakladatelství BIZBOOKS ve spolupráci s AlbatrosMedia v listopadu 2017. Kniha se stala hitem a dosud bylo vydáno třináct tisíc výtisků.

Určitě by byla posilou do dalších let, neboť si cílevědomě šla za svým cílem.

Rád vzpomínám na setkání v Libáni, které se uskutečnilo na popud proChora v pátek 26.listopadu 2004, aby vzpomenuli pozapomenutého libáňského básníka Jiřího Daniela a především, aby v Městské knihovně v Libáni vystoupili s autorským čtením. Úvodní vzpomínku připravil Bohumír Procházka. Společně s Evou Jebavou ji přednesli v areálu bývalého závodu v Libáni. Následně se průvod autorů a několika posluchačů přesunul za vzpomínání Prochora na mladá léta v rodném městě na náměstí, kde přednesli před vstupem do Městského úřadu v Libáni někteří autoři své příspěvky. Například Jarmila Novotná fejeton O libáňské borovici. Vlastní čtení proběhlo neformálně s proChorovými vstupy k jednotlivým autorům. Vystoupila osmička autorů (Václav Franc, Pavel Herbrych, Zuzana Matějovská, Václav Teslík, Martin Žantovský, Jarmila Novotná, Josef Jindra a Bohumír Procházka). Dále byly přítomny Monika Eberlová a Eva Jebavá. Zlatým hřebem programu byla proChorova pohádka O libáňském vodníkovi. Před skromným libáňským publikem, poděkování zaslouží knihovnice paní Petříčková, ve kterém nechyběla laureátka Jivínského Štefana Irena Škodová, ani manželé Bílkovi z nedalekých Starých Hradů, mělo naše vystoupení úspěch (podle ohlasů zúčastněných diváků). Karol Bílek přislíbil, že se ukázky z našeho vystoupení objeví jako příloha místních starohradských novin. A po krátké diskusi jsme se přesunuli do místní restaurace na náměstí, kde probíhala další „plodná“ debata nejen o tvorbě, ale i o životě za konzumace tekutin nejružnějšího druhu. Z diskuse nevypluly žádné závěry, snad jen konstatování, že podobných zdařilých akcí by se mohlo konat v budoucnu více.

Bylo to opravdové osvěžení a i zdárné zakončení mimořádně úspěšného roku 2004. S odstupem času si uvědomuji, že to bylo krásné období, i když jsme si to v onom čase asi příliš neuvědomovali. Nakonec nominace na Jivínského Štefana řady z nás i spolku jako celek (vyhlášení se konalo 25.února 2005 v Nové Pace) dokazovalo, že se o nás ví stále více. Řada z nás měla i své vlastní aktivity a potěšující bylo, že se někteří ujali i organizování akcí jako třeba Monika Eberlová v programech na jičínské bráně v červenci 2005, ale to trochu předbímám.